

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3180/2020. (V. 21.) AB VÉGGZÉSE

bírói kezdeményezés visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítása iránti bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a magzati élet védelméről szóló 1992. évi LXXIX. törvény 6. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére, továbbá alkalmazási tilalom kimondására irányuló bírói kezdeményezést visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Budapest Környéki Törvényszék bírója a 10.P.20.169/2019/18-I. számú végzésében az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján, a bírósági eljárás felfüggesztése mellett, a magzati élet védelméről szóló 1992. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: Tv.) 6. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenessége megállapítását, megsemmisítését és a konkrét ügyben az alkalmazási tilalom kimondását kérte, hivatkozással arra, hogy a támadott jogszabály az Alaptörvény II. cikkébe foglalt emberi méltósághoz való jogot sérti.
- [2] Az indítványozó bíró előtt folyamatban lévő, személyiségi jog (egészség, testi épség) megsértésének megállapítása és sérelemdíj megfizetésére kötelezés iránt indult perben a bírói kezdeményezésben kifejtett, alkotmányjogi probléma alapjául szolgáló kereseti tényállás alapján az I. rendű felperes a terhessége 38. hetében az alperesi kórházban 2016. november 30-án (ahol az I. rendű felperes első ultrahangos vizsgálatára 2016. május 3-án, majd a 12. heti ultrahangos vizsgálatra 2016. június 2-án, míg a 18. heti ultrahangos vizsgálatra 2016. július 14-én került sor) megszülte gyermekét. A gyermek egészségkárosodottan született: jobb kezén három sugár, a két hosszú ujjon lágy rész összeköttetésű összenövés volt látható, a hüvelykujj külön állt. A jobb alsó végtagon a combcsont az ellenoldallal megegyező hosszúságú, azonban a lábszár disztális harmadában csontos szöglet-törés volt észlelhető, a láb komplex fejlődési zavara volt megfigyelhető azzal, hogy a sugarak száma pontosan nem volt meghatározható, a különálló lábujjak nem voltak azonosíthatóak. A gyermek fejlődési rendellenességgel születése folytán rendszeresen gyógykezelési, több alkalommal műtéti ellátásban részesült.
- [3] Az I. és a II. rendű felperesek állítása szerint, amennyiben az I. rendű felperes élhetett volna az önrendelkezési jogával, és megszakíthatta volna a terhességet, egyrészt a gyermek fejlődési rendellenességgel születése folytán felmerült költségek, továbbá az egészséges gyermekkel való költségei sem merültek volna fel, továbbá nem terhelték volna őket a kiskorú egészségi állapota miatti lelki terhek. A felperesek perbeli álláspontja szerint az alperes nem végezte el megfelelően a szükséges magzati vizsgálatokat, különösen a 18. hétre előírt ultrahang vizsgálatot, amivel az alperes megfosztotta az I. rendű felperest attól a lehetőségtől, hogy a gyermeknél a későbbiekben észlelt, de nézetük szerint már a második ultrahang vizsgálat idején meglévő és megfelelő vizsgálat esetén észlelhető végtagfejlődési rendellenességre figyelemmel megszakíthatta volna a terhességet. A felperesek álláspontja szerint a Tv. 6. § (3) bekezdése – annak 12. § (3) és (4) bekezdéseivel összhangban való –értelmezése folytán (bár az előbbi nem nevezi meg az életminőséget alig, vagy egyáltalán nem befolyásoló genetikai, teratológiai ártalmak „alsó határát” mint a terhességmegszakítás feltételét) mégis megadja azt a terhességgondozás során végzett – többek között genetikai – szűrővizsgálatok irányultsága és korlátai alapján. A felperesek érvelése szerint a Tv. biztosítja – a terhesség eltérő időszakaiban eltérő hangsúllyal – mind az állam életvédelmi kötelezettségének, mind az anya önrendelkezési jogának egymással szembeni érvényesülését, oly módon, hogy a terhesség 12. hetéig erőteljesebben érvényesül az anya önrendelkezési joga, majd fokozatosan egyensúlyba kerül az anya önrendelkezési joga és az állam életvédelmi kötelezettsége, végül a 20. hét első napján egyértelműen az állam magzati életvédelmi kötelezettsége kap nagyobb hangsúlyt.
- [4] Az alperes érvelése szerint a Tv. 6. § (3) bekezdése alapján a magzat elváltozásainak 18. héten történő felismerése esetén sem lettek volna olyan genetikai, teratológiai ártalomnak minősíthetőek, amelyek az Alaptörvénnyel összhangban alapot adhattak volna az I. rendű felperes önrendelkezési jogára hivatkozva a terhesség

megszakítására. Az alperes érvelésében kifejtette továbbá, hogy a perbelihez hasonló kisebb mértékű rendelkezések esetén a hivatkozott rendelkezés nincs összhangban az Alaptörvény II. cikkében foglaltakkal, nem tesz eleget az állam életvédelmi kötelezettsége érvényesítésének, valamint annak és az anya önrendelkezési joga együttes mérlegelési követelményének. Egyben hivatkozott az alperes az Alkotmánybíróság 64/1991. (XII. 17.) AB határozatában, valamint a 48/1994. (X. 21.) AB határozatában foglaltakra.

- [5] 2. A bírói kezdeményezés az indítványozó bíró indítványaként az alperesnek az Alkotmánybíróság állásfoglalására irányuló indítványa részletes ismertetését tartalmazza.
- [6] Eszerint az alaptörvény-ellenesség vizsgálatának hivatkozási alapja az, hogy a kifogásolt Tv. külön szűkítés nélkül, bárminemű genetikai, teratológiai ártalom (a többi feltétel szerint: legalább ötven százalékos megléte, a 20., illetve 24. terhességi hétig történő elvégzése) esetén megengedi a terhesség megszakítását. A Tv. által használt „ártalom” kifejezés az emberek genetikai állománya által kialakított természetes sokféleségével való „alsó” határvonala ugyanakkor nem tisztázott, a Tv. nyelvtani-logikai értelmezése alapján bármely, egészségi szempontból bármilyen mértékben negatív genetikai eltérés legalább ötven százalékos biztonsággal való megléte alapot adhatna az adott időszakban a terhességmegszakításra. Az alperes álláspontja szerint ugyanakkor ez a korlátlan lehetőség elrugaszkodik a vélhető eredeti jogalkotási szándéktól, amely a terhesség adott szakaszában (túl a 12. héten, ameddig más kevésbé szigorúbb feltételek érvényesülnek) csak olyan esetre korlátozná a terhesség megszakításának lehetőségét, amikor az egyénre és környezetére, elsősorban az anyára, az élet védelmének érdekében összevethető mértékű ellenérdeket képviselő terheket hárító megszületés és élet lenne lehetséges.
- [7] Az alperesi érvelés szerint, amellyel a bírói kezdeményezés egyetértett, a Tv. elmulasztja meghatározni a terhességmegszakítás feltételeként az utóbbi időben egyre nagyobb tömegben azonosítható, rendkívül szerteágazó jellegű és súlyosságú, esetenként az életminőséget alig, vagy egyáltalán nem befolyásoló genetikai, teratológiai ártalmak (eltérések, rendellenességek) „alsó határát”. Az alperes álláspontja szerint a szabályozás akkor lenne az Alaptörvénnyel összhangban (alaptörvényes), az (állam) életvédelmi kötelezettsége szempontjából arányos, amennyiben az kizárólag az életet jelentős mértékben elnehezítő genetikai, teratológiai ártalmakra korlátozná a kifogásolt szabályozásban a terhességmegszakítás lehetőségét. Utalt továbbá arra, hogy adott perbeli ügyben a kereseti tényállásban szereplő perbeli magzat a felperes által megjelölt időszakban megvolt rendellenességeit nem tartja az Alaptörvénnyel összhangban terhességmegszakítási okként figyelembe vehetőnek. Előadta továbbá, hogy az Alkotmánybíróság erre irányuló állásfoglalása kihathat az ügyben kialakítandó, a Tv. 6. § (3) bekezdése értelmezésére vonatkozó bírói mérlegelés kereteire, és így az ügy érdemi kimenetelére.
- [8] A bírói kezdeményezés szerint az adott ügyben a bíróságnak a kereset elbírálása során azt kell vizsgálnia, hogy a kereseti állítás szerint azzal, hogy az alperes az I. rendű felperes 18. heti ultrahangos vizsgálatánál nem észlelte, hogy a megszületendő gyermek genetikai, teratológiai ártalomban szenved, az I. rendű felperes nem gyakorolhatta az önrendelkezési jogát, – igazságügyi orvosszakértő bevonását követően – alapot adhat-e a kereset megalapozottságához. Ugyanakkor a bíróság – az alperes indítványával, álláspontjával egyetértve – hangsúlyozza, hogy mérlegelésének előkérdése az Alkotmánybíróság állásfoglalása. Nevezetesen, összhangban van-e a Tv. 6. § (3) bekezdése az Alaptörvény II. cikkével, vagy megállapítható-e annak alaptörvény-ellenessége.
- [9] Az Alkotmánybíróság hiánypótlásra való felhívását (melyben a főtítkárt tájékoztatta az indítványozó bírót a határozott kérelem törvényi feltételeinek szükségességéről, továbbá arról, hogy a bírói kezdeményezést a peres fél nem, csak az eljáró bíró kezdeményezheti, továbbá arról, hogy mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség megállapítására nem jogosult) követően az indítványozó bíró azzal egészítette ki indítványát, hogy a Tv. 6. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését az Alaptörvény II. cikkébe ütköztetésére tekintettel kéri, továbbá erre figyelemmel a konkrét perben kéri az alaptörvény-ellenes jogszabályi rendelkezés alkalmazásának a kizárását. Egyben kiemelte, hogy az alperesnek és a hozzá csatlakozó alperesi beavatkozónak a kifogásolt rendelkezés alaptörvény-ellenessége és alkalmazásának kizárása körében előadott érvelését a bíróság teljes mértékben osztja, és ezért azt a bíróság indítványaként vegye az Alkotmánybíróság figyelembe, további indokolással azonban nem élt.
- [10] 3. Az Alkotmánybíróságnak – a fentiek alapján – elsődlegesen azt kell megvizsgálnia, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e az Abtv.-ben előírt feltételeknek.
- [11] Az Abtv. 25. § (1) bekezdése szerint, ha a bírónak az előtte folyamatban lévő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmaznia, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét

az Alkotmánybíróság már megállapította, – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett –, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál kezdeményezheti a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását.

- [12] 3.1 A jelen bírói kezdeményezés vizsgálata során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az a kifogásolt Tv. 6. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességét állító részében egyrészt nem felel meg az Abtv. 52. §-ában meghatározott tartalmi követelményeknek, amely szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdése szerint a kérelem – többek között – akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével, vagyis nem elegendő az Alaptörvény egyes rendelkezéseire hivatkozni, az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alaptörvény egyes felhívott rendelkezéseit a megsemmisíteni kért jogszabály miért és mennyiben sérti {3201/2013. (X. 31.) AB határozat, Indokolás [35]}. A bírói indítvány ugyanakkor nem indokolja meg a kifogásolt, és az indítvány szerint döntése során alkalmazásra kerülő rendelkezésre vonatkozóan azt, hogy az pontosan miért sérti az Alaptörvény II. cikkét. A jelen ügyben az indítvány az Alaptörvény II. cikkét nevesíti ugyan, mint sérülni vélt alaptörvényi rendelkezést, de ezt követően alkotmányjogi érvelést csupán a mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességgel összefüggésben tartalmaz. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány ezen részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt feltételnek.
- [13] Az Abtv. 52. § (4) bekezdése értelmében az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia. Az Abtv. 52. § (2) bekezdése szerint a vizsgálat kizárólag a megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik. Mivel a bírói indítvány a fentiekben kifejtett okokból nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pontjában foglalt feltételnek, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy e tartalmi követelmény hiányában az indítvány ezen részében érdemben nem bírálható el.
- [14] 3.2. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben a bírói kezdeményezés tartalma alapján azt is megállapította, hogy az indítványozó bíró egyértelműen mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítását kéri. A jogalkotói mulasztást az indítványozó bíró abban látja, hogy a Tv. elmulasztja meghatározni a terhelességmegszakítás feltételeként a rendkívül szerteágazó jellegű és súlyosságú, esetenként az életminőséget alig, vagy egyáltalán nem befolyásoló genetikai, teratológiai ártalmak (eltérések, rendellenességek) „alsó határát”.
- [15] Az Alkotmánybíróság már több döntésében megállapította, hogy a bírói kezdeményezés csak jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányulhat, bíró a folyamatban lévő ügyben alaptörvény-ellenes mulasztás kimondását nem indítványozhatja {lásd például 3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [62]; 3135/2013. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [19]–[20]; 3238/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [10]; 3217/2015. (XI. 10.) AB végzés Indokolás [24]; 3076/2016. (IV. 18.) AB végzés Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság a 3330/2017. (XII. 8.) AB végzésben általános érvennyel, az indítványozó kilététől/személyétől függetlenül azt is leszögezte, hogy „irányadó gyakorlata alapján az Abtv. 46. § (1) és (2) bekezdése a jogalkotói mulasztás megállapítását az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során hivatalból alkalmazható jogkövetkezményként szabályozza, így annak indítványozására senki nem jogosult” (Indokolás [19]).
- [16] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezést az Abtv. 64. § *b*) és *d*) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2020. május 5.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: III/361/2020.

